

II. Η ΕΣΑΟΚ στην εθνική και περιφερειακή κλίμακα

Η εθνική διάσταση της Στρατηγικής για την Ανάπτυξη των Ορεινών Κοινοτήτων του Τρόδους, συνδέεται με την ευρύτερη συμβολή της στη λειτουργική ενσωμάτωση ενός τμήματος της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας, το οποίο χαρακτηρίζουν ταυτόχρονα:

- α)** Η έκτασή του (25% της ελεύθερης Κύπρου) και η ποικιλομορφία και πυκνότητα των πόρων της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, με έμφαση το οικιστικό απόθεμα.
- β)** Η προβληματική κατάσταση των ορεινών περιοχών, η οποία κινδυνεύει να οδηγήσει στην εγκατάλειψη ενός τμήματος της εθνικής επικράτειας, με σημαντικές επιπτώσεις στη διαχείριση των φυσικών πόρων εθνικής σημασίας και με απρόβλεπτο υψηλό κόστος.
- γ)** Οι δυνατότητες αναζωογόνησης λόγω αναγνώρισης των αξιών και των πόρων που διαθέτει το βουνό, και εκκίνησης μιας διαδικασίας ενδογενούς ανάπτυξης.

Ο ρόλος και η αρωγή της Κυπριακής Δημοκρατίας στην εφαρμογή της ΕΣΑΟΚ προσδιορίζονται από τη σημασία και τα διακυβεύματα εθνικού συμφέροντος των ορεινών κοινοτήτων, λόγω του ρόλου τους στην οικονομία, στην κοινωνία, στο περιβάλλον, στο τοπίο και στον πολιτισμό.

Οι στόχοι και οι προτάσεις της ΕΣΑΟΚ ενσωματώνονται στο πλαίσιο των αρχών και των γενικών κριτηρίων της ορεινότητας, και μπορούν γι' αυτό το λόγο να εφαρμοσθούν και στις υπόλοιπες ορεινές κοινότητες της Κύπρου (Δήλωση Πολιτικής, Πολιτική Υποδοχής Νέου Πληθυσμού, Δομές διαχείρισης φυσικών πόρων, κτλ.)¹.

Ως προς την περιφερειακή διάσταση της ΕΣΑΟΚ, ο σχεδιασμός και οι στόχοι της προσδιορίζονται από τα εξής:

- Το Τρόδος βρίσκεται εγκλωβισμένο μεταξύ μιας κεντρικής πολιτικής που πρέπει να προσαρμοσθεί και μιας περιβαλλοντικής προσέγγισης που δεν ενσωματώνει την ανάπτυξη.
- Οι ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές και η στροφή των καταναλωτών προς την ποιότητα και ταυτότητα προϊόντων και τόπων, διαμορφώνουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον υπέρ των ορεινών περιοχών.
- Η συνεχής ενίσχυση της σημασίας του ορεινού χώρου ως εθνικό οικιστικό, πολιτιστικό και περιβαλλοντικό απόθεμα στρατηγικής αξίας, προσφέρει νέες προοπτικές στην περιοχή.
- Οι αναπτυξιακές στρατηγικές της Κυπριακής Δημοκρατίας, καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τις παρεμβάσεις στους τομείς του πλαισίου ζωής, της οικονομίας και του περιβάλλοντος, χωρίς όμως να εντάσσονται σε ένα ενιαίο σχεδιασμό.
- Οι δυσκολίες συγκράτησης του πληθυσμού και των παραγωγικών δραστηριοτήτων,

¹ Η ΕΣΑΟΚ έχει οριοθετήσει τον χάρτη με τις κοινότητες οι οποίες συγκροτούν την Εθνική Ορεινή Περιοχή της Κύπρου (ΕΟΠ). Στο χώρο της ΕΟΠ μπορεί να εφαρμοσθεί η εθνική ορεινή πολιτική και η μεθοδολογία της οργάνωσης της εδαφικής ανάπτυξης που προτείνει η ΕΣΑΟΚ.

συνδέονται λόγω χαμηλής αξίας των προϊόντων και δύσκολων συνθηκών διαβίωσης, και έχουν σοβαρές επιπτώσεις στη λειτουργικότητα του χώρου.

- Η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. οδηγεί στην υιοθέτηση των κοινοτικών προγραμματικών περιόδων και επιχειρησιακών προγραμμάτων, καθώς και σε ισχυρές δεσμεύσεις της χώρας, με βάση τις σχετικές κοινοτικές οδηγίες για αποκέντρωση, περιβάλλον, ενέργεια, κτλ.
- Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει εισέλθει σε μια περίοδο σημαντικών δρομολογημένων μεταρρυθμίσεων, οι οποίες άπτονται των σχέσεων της με την περιφέρειά της (υγεία, συμπλεγματοποιήσεις υπηρεσιών, κτλ.).

Σ' αυτό το γενικότερο πολιτικο-διοικητικό πλαίσιο, η ΕΣΑΟΚ:

- Υιοθετεί τη διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία διαπερνά οριζοντίως το σύνολο των θεματικών προτεραιοτήτων της.
- Επαναπροσδιορίζει τη σχέση της Κυπριακής Δημοκρατίας με ένα τμήμα της επικράτειάς της, μέσα από την εγκαθίδρυση μιας λειτουργικής σχέσης συνεργασίας και συντονισμού με την περιοχή του Τροόδους ως εδαφική αναπτυξιακή οντότητα.
- Διαμορφώνει το πρότυπο της τοπικής διακυβέρνησης, λαμβάνοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση την οποία έχει συνυπογράψει η Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά και τη διοικητική παράδοση και τις προσπάθειες μεταρρύθμισης της Κύπρου.
- Συμβάλλει στην εναρμόνιση με το ευρωπαϊκό και εθνικό αναπτυξιακό πλαίσιο, καθώς και με τις υφιστάμενες τομεακές πολιτικές ευρωπαϊκές και εθνικές,

Τέλος, σε επίπεδο στόχων και παρεμβάσεων, η ΕΣΑΟΚ διαμορφώνει και διατυπώνει:

- Το πλαίσιο και τους στόχους για μια ολοκληρωμένη ορεινή πολιτική της Κυπριακής Δημοκρατίας, η οποία να διέπει τις τομεακές και οριζόντιες πολιτικές για το βουνό.
- Προτάσεις για προσαρμογές των εθνικών τομεακών πολιτικών και για απαραίτητες θεσμικές διευθετήσεις με βάση την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της διάγνωσης.
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στο επίπεδο των τομεακών και διατομεακών πολιτικών με επεξεργασμένα αντίστοιχα σχέδια δράσης.
- Το γενικό πλαίσιο εφαρμογής και χρηματοδότησης, ενώ προτείνει μια δομή συντονισμού η οποία ενσωματώνει τον δημόσιο τομέα και τους δρώντες του Τροόδους.

Η ολοκλήρωση της διάγνωσης επιβεβαιώνει τις δυνατότητες αναζωογόνησης του Τροόδους. Προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι το Τρόοδος έχει περισσότερο ανάγκη από συντονισμό και προσαρμογή των εθνικών τομεακών και διατομεακών πολιτικών, παρά από υψηλότερες χρηματοδοτήσεις. Η λειτουργία της περιοχής ως ένας χώρος ζωντανός, έτοιμος να υποδεχθεί ανθρώπους για εγκατάσταση και απασχόληση, θα επεκτείνει στην πραγματικότητα τον ωφέλιμο χώρο της Κυπριακής Δημοκρατίας σε σημαντικό βαθμό.